

ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ ДИЗАЙНУ І МИСТЕЦТВ

Факультет	Образотворче мистецтво	Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Кафедра	“Станковий живопис”	Рік навчання	1
Галузь знань	02 Культура і мистецтво	Вид дисципліни	Нормативна
Спеціальність	023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація	Семестр	1

ПЛАСТИЧНА АНАТОМІЯ

Семестр 1 (осінь 2025/2026)

01 вересня — 13 грудня

Викладач Наталуха Ірина Миколаївна, кандидат медичних наук, доцент

E-mail irinanataluha75@gmail.com

Заняття Згідно розкладу, (Google Meet, Zoom)

Адреса корпус 3, вул. Мистецтв 11

Телефон 067 911-38-77

КОМУНІКАЦІЯ З ВИКЛАДАЧЕМ

Поза заняттями офіційним каналом комунікації з викладачем є електронні листи і тільки у робочі дні. Умови листування: 1) в *темі* листа обов'язково має бути зазначена назва дисципліни (скорочено — ТМ); 2) в полі тексту листа позначити, хто звертається — анонімні листи розглядатися не будуть; 3) файли підписувати таким чином: *прізвище_завдання. Розширення: текст — doc, docx, ілюстрації — jpeg, pdf*. Окрім роздруківок для аудиторних занять, робіт для рубіжного контролю мають бути надіслані на пошту викладача. Обговорення проблем,

пов'язаних із дисципліною, у коридорах академії не припустимі. Консультування з викладачем в стінах академії відбуваються у визначені дні та години, у разі дистанційного навчання – через Zoom.

ПЕРЕДУМОВИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Дисципліна не має обов'язкових передумов для вивчення.

НАВЧАЛЬНІ МАТЕРІАЛИ

1. Підручник «Пластична анатомія» І.М Наталуха, В.В Апальков, С.В Рибін, В.А Носань, Р.Ю Ногін, Харків, ХДАДМ, Майдан, 2018. 206 с.; іл. 189
2. Підручник «Пластична анатомія». Книга 1. С.В Рибін, В.В Бобін, С.М Калашнікова, А.С Куліш, І.М Наталуха, Харків, 2007. 192с.
3. Підручник «Пластична анатомія». Книга 2. С.В Рибін, В.В Бобін, С.М Калашнікова, А.С Куліш, І.М Наталуха, Харків, 2009, 208 с.
4. Учебний посібник «Пластична анатомія» І.М Наталуха, В.В Апальков, С.В Рибін, В.А Носань, Р.Ю Ногін, Харків, ХДАДМ, Майдан. 2008.144 с., іл 164

ПОСИЛАННЯ НА МАТЕРІАЛИ

Додаткові навчальні матеріали зберігаються в електронному вигляді на кафедрі Скульптура ХДАДМ.

НЕОБХІДНЕ ОБЛАДНАННЯ

Блокнот/зошит для конспекту, ручка. Комп'ютерна техніка (ноутбук, планшет, смартфон тощо) з можливістю виходу до мережі Інтернет. Програми, необхідні для виконання завдань: Microsoft Word або LibreOffice.

МЕТА Й ЗАВДАННЯ КУРСУ

Мета: освоєння знань з побудови тіла людини (побудови скелету, м'язової системи, сухожилків та суглобів), вікових та статевих особливостей будівлі кістково-м'язової системи людини, впливу на пластику та пропорції людини окремих частин скелету.

Завдання: обумовлені вимогами до бакалавра з образотворчого мистецтва та реставрації творів мистецтва і полягають в одержанні теоретичних знань щодо побудови скелету людини взагалі та його складових; м'язової системи та формування зовнішніх форм людини; вікових та статевих особливостей будівлі кістково-м'язової системи людини, пропорцій; впливу на пластику та пропорції людини окремих частин скелету та змін, що відбуваються при русі, з метою подальшого засвоєння новітніх комп'ютерних технологій для вирішення фахових задач.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

будівлю кістково-м'язової системи людини;

пропорції та вікові особливості кістково-м'язової системи людини;

зміни, які відбуваються при русі;

вміти:

виконувати анатомічні рисунки по пам'яті;
виражати вплив на пластику та пропорції людини окремих частин скелету;
виражати зміни, які відбуваються при русі;
мати навички:
застосовувати теоретичні та практичні знання з пластичної анатомії при виконанні рисунку людини і подальших творчих роботах.

КОМПЕТЕНТНОСТІ

Дисципліна «Пластична анатомія» забезпечує низку компетентностей, відповідно до спеціалізації

IV. Перелік компетентностей випускника

Інтегральна компетентність (ІК)

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі дизайну, або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій і методів дизайну та характеризується комплексністю та невизначеністю умов

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК 1. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 2. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 4. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 7. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.

ЗК 8. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Фахові компетентності (ФК)

ФК 9. Здатність зображувати об'єкти навколишнього середовища і постаті людини засобами пластичної анатомії, спеціального рисунка та живопису (за спеціалізаціями).

ФК 10. Здатність застосовувати знання прикладних наук у професійній діяльності (за спеціалізаціями).

ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

На підставі набутих компетентностей студент має демонструвати наступні знання та навички:

РН 1. Застосовувати набуті знання і розуміння предметної області та сфери професійної діяльності у практичних ситуаціях

РН 6. Усвідомлювати відповідальність за якість виконуваних робіт,

забезпечувати виконання завдання на високому професійному рівні.

РН 16. Враховувати властивості матеріалів та конструктивних побудов, застосовувати новітні технології у професійній діяльності.

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Дисципліна “Пластична анатомія” викладається для підготовки та призначена для вивчення особливостей людини для подальшого застосування набутих знань при опануванні майже усіх дисциплін циклу професійної та практичної підготовки, де існують наявні зображення людини. Вивчення дисципліни “Пластична анатомія” базується на засадах інтеграції теоретичних і практичних знань, отриманих студентами під час аудиторних та самостійних занять.

Дисципліна “Пластична анатомія” вивчає будову і розташування органів, які визначають зовнішні форми тіла людини: скелет, м’язи, сухожилля, суглоби, деталі голови; вивчає рухи і пропорції, а також міміку, зображення людини на анатомічних основах: побудову фігури на основі скелета і узагальнених м’язових масивів і уточнення деталей на основі окремих анатомічних утворень.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є вивчення зовнішніх форм тіла, їх особливостей, співвідношення між собою і зміни при русі (динаміка) і у спокої (статика).

Внутрішня структура організму розглядається дисципліною “Пластична анатомія” для того, щоб зрозуміти виразність зовнішніх форм тіла.

Пластична анатомія задовольняє потреби образотворчого мистецтва. Її часто називають “анатомією для художників”.

Дисципліна вивчається студентами 1 курсів денної та заочної форми навчання і має сформувані фахові компетентності дизайнера

Навчальна програма з “Пластичної анатомії” містить три складові: анатомія скелету людини та м’язи, пропорції.

ФОРМАТ ДИСЦИПЛІНИ

Метою викладання пластичної анатомії є освоєння знань с побудови тіла людини (побудови скелету, м’язової системи, сухожилків та суглобів), вікових та статевих особливостей будівлі кістково-м’язової системи людини впливу на пластику та пропорцію людини окремих частин скелету.

Завдання з дисципліни обумовлені вимогами до навчального процесу

бакалавра зі спеціалізації “Дизайн середовища” і полягають в одержанні теоретичних знань щодо побудови скелету людини взагалі та його складових; м’язової системи та формування зовнішніх форм людини; вікових та статевих особливостей будівлі кістково-м’язової системи людини, пропорції; впливу на пластику та пропорції людини окремих частин скелету та змін, що відбуваються при русі, з метою подальшого засвоєння новітніх ком’ютерних технологій для вирішення фахових задач.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати:

- побудову кістково-м’язової системи людини;
- пропорції та вікові особливості кістково-м’язової системи людини;
- вікові зміни людини;

уміти:

- виконувати анатомічні рисунки по пам’яті;
- виражати вплив на пластику та пропорції людини окремих частин скелету;
- виражати зміни які відбуваються при русі;

мати навички:

- застосовувати теоретичні та практичні знання з пластичної анатомії.

На вивчення навчальної дисципліни для денної форми навчання відводиться 90 годин (3 кредити ЄКТС), з них: лекції – 10 годин (денна форма навчання), практичні аудиторні заняття – 20 годин (денна форма навчання). Самостійна робота – 60 годин (денна форма навчання).

ФОРМАТ СЕМЕСТРОВОГО КОНТРОЛЮ

Програмою передбачено рубіжні етапи контролю у формі поточних усних опитувань та перевірки домашніх завдань

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

Національна	Бали	ECTS	Національна	Бали	ECTS
відмінно	90–100	A	задовільно	64–74	D
			незадовільно	35–59	FX
добре	82–89	B	незадовільно (повторне проходження)	0–34	F
	75–81	C			

ПРАВИЛА ВИКЛАДАЧА

Під час занять необхідно вимкнути звук мобільних телефонів як студентам, так і викладачу. Вітається власна думка з теми заняття, аргументоване відстоювання позиції. У разі відрядження, хвороби тощо викладач має перенести заняття на вільний день за попередньою узгодженістю зі студентами.

ПОЛІТИКА ВІДВІДУВАНOSTI

Пропускати заняття без поважних причин недопустимо (причини пропуску мають бути підтверджені). Запізнення на заняття не вітаються. Якщо студент пропустив певну тему, він повинен самостійно відпрацювати її та на наступному занятті відповісти на ключові питання.

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Студенти зобов'язані дотримуватися правил академічної доброчесності (у своїх доповідях, статтях, при складанні екзаменів тощо). Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. Якщо під час рубіжного контролю помічено списування, студент втрачає право отримати бали за тему і перескладає її під час заліку. Якщо це відбулось в процесі заліку — студенти отримують тільки ті бали, що були зараховані за попередні етапи контролю.

Корисні посилання: <https://законодавство.com/zakon-ukrajiny/stattya-akademichna-dobrochesnist-325783.html>

<https://saiup.org.ua/novyny/akademichna-dobrochesnist-shho-v-uchniv-ta-studentiv-na-dumtsi/>

РОЗКЛАД ЗАНЯТЬ

Дата	Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
		денна форма					
		Усього	Лекції	Практ.	Лаборат.	Індивід.	Самост.
1	2	3	4	5	6	7	8
1 тиждень	Тема. Скелет людини						

1	2	3	4	5	6	7	8
2 тиждень	Тема. Череп	9	1	2			6
3 тиждень	Тема. Хребетний стовбур та скелет верхнього плечового поясу	9	1	2			6
4 тиждень	Тема. Скелет верхньої вільної кінцівки (плече, передпліччя, кисть)	4,5	0,5	1			3
5 тиждень	Тема. Скелет грудної клітки та тазу	4,5	0,5	1			3
6 тиждень	Тема. Скелет вільної нижньої кінцівки (стегно, гомілка, стопа)	9	1	2			6
7 тиждень	Тема. З'єднання кісток, суглоби	6	1	1			4
8 тиждень	Модульний контроль						
9 тиждень	Тема. Міологія та органи чуття						
10 тиждень	Тема. М'язи голови, шиї. Очі, ніс, губи, вуха.	10,5	1	2,5			7
11 тиждень	Тема. М'язи верхнього плечового поясу, грудей та живота	9	1	2			6
12 тиждень	Тема. М'язи верхньої кінцівки (плеча, передпліччя, кисті)	9	1	2			6
13 тиждень	Тема. Міологія і особливості будови людини						
14 тиждень	Тема. М'язи спини, тазу, стегна, гомілки та стопи	10,5	1	2,5			7
15 тиждень	Тема. Пропорції, вікові та статеві відмінності та пластичні особливості постаті при русі	9	1	2			6
	Разом за рік:	90	10	20			60

РОЗПОДІЛ БАЛІВ

Поточне тестування та самостійна робота								
Модуль 1	Змістовий модуль № 1			Змістовий модуль № 2			Підсумковий контроль	Сума
	Т. 1.1	Т. 1.2	Т. 1.3	Т. 2.1	Т. 2.2	Т. 2.3	залік	
	10	20	15	20	15	10	10	
Модуль 2	Змістовий модуль № 3			Змістовий модуль № 4			Підсумковий контроль	Сума
	Т. 3.1	Т. 3.2	Т. 3.3	Т. 3.1	Т. 3.2		іспит	
	15	15	15	25	20		10	

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Бали	Критерії оцінювання
------	---------------------

A	90-100	Студент в повному обсязі опанував матеріал курсу, творчо підійшов до виконання завдань, логічно побудував і фахово виконав усі завдання, надав додаткові варіанти за відповідними темами, продемонстрував здатність до пошуку нестандартних рішень поставлених задач.
B	80-89	Студент добре опанував матеріал курсу, вчасно та якісно справився з усіма поставленими завданнями, творчо підійшов до виконання цих завдань, але при цьому зробив декілька незначних помилок.
C	75-81	Студент в цілому добре опанував матеріал курсу, вчасно та якісно справився з більшістю поставлених завдань, достатньо творчо підійшов до виконання цих завдань, але при цьому виконана робота мала значні фактологічні недоліки.
D	64-74	Студент не в повному обсязі опанував матеріал курсу, справився з переважною більшістю поставлених завдань або виконав усі завдання на недостатньо професійному рівні, при цьому виконана робота мала значні недоліки (неохайність та запізнення з виконанням, відсутність творчого підходу тощо).

E	60-63	Студент в недостатньому обсязі опанував матеріал курсу, справився з основними з поставлених завдань, але при цьому виконана робота має багато значних недоліків (неохайність виконання, відсутність творчого підходу, невчасна подача виконаної роботи тощо).
FX	35-59	Студент не впорався із головними задачами дисципліни, тобто не опанував більшість тем курсу, не відвідував заняття без поважних причин, допустив значну кількість суттєвих помилок при виконанні завдань. Про відсутність належних знань. У цьому випадку для отримання оцінки потрібна значна додаткова робота по виконанню усіх завдань відповідно програми курсу і повторна перездача.
F	1-34	Студент не володіє знаннями з усіх модулів курсу, не виконав програми курсу і, відповідно, не впорався з поточними перевітками та не склав диференційного заліку. В цьому випадку передбачений обов'язковий повторний курс навчання.

СИСТЕМА БОНУСІВ

Передбачено додаткові бали за активність студента та творчий підхід під час практичних занять та написання статей. Максимальна кількість балів: 10.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Варич Є.Ю. Наталуха І.М. Череп людини. Цікаві особливості будови. //Всеукраїнська наукова конференція професорсько-викладацького складу і студентів ХДАДМ за підсумками роботи 2018/2019 навчального року (25 травня 2019 року).Харків.2019.С 89-91
2. Загорулько К.Ю.Наталуха І.М. Пластика кісткової та м'язової системи черепа в академічному портреті. // XXI наукова конференція молодих науковців, докторантів, аспірантів, магістрантів, студентів «МОЛОДА МИСТЕЦЬКА НАУКА УКРАЇНИ» (27-28 грудня 2018 року). Харків.2018.С.45-47
3. Здор В.М., Наталуха І.М. Роль пластичної анатомії в мистецтві. // Всеукраїнська наукова конференція професорсько-викладацького складу та студентів ХДАДМ за підсумками роботи 2016-2017 навчального року (2017 рік).Харків. 2017. С.137-141
4. Ізбаш М.С. Наталуха І.М. Художнє сприйняття образів у майбутніх мультимедійних дизайнерів на заняттях з пластичної анатомії // Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Актуальні питання мистецтвознавства та мистецької освіти: сучасність і перспективи (18-19 жовтня 2018 року). Харків. 2018. С.56-57
5. Копач С.А, Наталуха І.М. Анатомія м'язів голови // XXI наукова конференція молодих науковців, докторантів, аспірантів, магістрантів, студентів «МОЛОДА МИСТЕЦЬКА НАУКА УКРАЇНИ» (27-28 грудня 2018 року). Харків.2018.С.57-59
6. Кочура К.О. Наталуха І.М. Будова м'язів спини. //Всеукраїнська наукова

конференція професорсько-викладацького складу і студентів ХДАДМ за підсумками роботи 2018/2019 навчального року (25 травня 2019 року). Харків. 2019. С. 140-141

7. Літовка В.А, Наталуха І.М. Кістки черепа людини // XXI наукова конференція молодих науковців, докторантів, аспірантів, магістрантів, студентів «МОЛОДА МИСТЕЦЬКА НАУКА УКРАЇНИ» (27-28 грудня 2018 року). Харків. 2018. С.64-65
8. Методичні рекомендації «Пластична анатомія». Змістовий модуль 1 «Скелет людини» І.М Наталуха, ХДАДМ, 2017. 71 с.
9. Методичні рекомендації «Пластична анатомія». Змістовий модуль 2 «Міюлогія та органи чуття» ХДАДМ, 2017. 70 с.
10. Мотренко В.С. Наталуха І.М. Хребет, як дивовижна структура тіла. Леонардо да Вінчі – родоначальник пластичної анатомії. Особливості будови черепа. Пластична анатомія кісткової та м'язової системи черепа в академічному портреті. Особливості зміни форми носа під впливом природних умов. Звичайні надможливості хребта. // XXI наукова конференція молодих науковців, докторантів, аспірантів, магістрантів, студентів «МОЛОДА МИСТЕЦЬКА НАУКА УКРАЇНИ» (27-28 грудня 2018 року). Харків. 2018. С.77-78
11. Підручник «Пластична анатомія» І.М Наталуха, В.В Апальков, С.В Рибін, В.А Носань, Р.Ю Ногін, Харків, ХДАДМ, Майдан, 2018. 206 с., іл 189
12. Поклад В.А, Наталуха І.М. Леонардо да Вінчі -родоначальник пластичної анатомії // XXI наукова конференція молодих науковців, докторантів, аспірантів, магістрантів, студентів «МОЛОДА МИСТЕЦЬКА НАУКА УКРАЇНИ» (27-28 грудня 2018 року). Харків. 2018. С.89-91
13. Полякова Е.В. Анатомія верхніх кінцівок // Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Актуальні питання мистецтвознавства та мистецької освіти: сучасність і перспективи (18-19 жовтня 2018 року). Харків. 2018.

С.127-128

14. Попляк Є.В., Наталуха І.М. Особливості будови черепа // XXI наукова конференція молодих науковців, докторантів, аспірантів, магістрантів, студентів «МОЛОДА МИСТЕЦЬКА НАУКА УКРАЇНИ» (27-28 грудня 2018 року). Харків. 2018. С.92-93
15. Удовика Є.Д. Наталуха І.М. З історії розвитку пластичної анатомії. //Всеукраїнська наукова конференція професорсько-викладацького складу і студентів ХДАДМ за підсумками роботи 2018/2019 навчального року (25 травня 2019 року). Харків. 2019. С 207-208
16. Удовика Є.Д. Наталуха І.М. Пластична анатомія. Хребет. //Всеукраїнська наукова конференція професорсько-викладацького складу і студентів ХДАДМ за підсумками роботи 2018/2019 навчального року (25 травня 2019 року). Харків. 2019. С 208-210
17. Учебний посібник «Пластична анатомія» І.М Наталуха, В.В Апальков, С.В Рибін, В.А Носань, Р.Ю Ногін, Харків, ХДАДМ, Майдан, 2008, 144 с., іл 164

Допоміжна

1. Барчаи Э. Анатомія для художників. Будапешт: Корвина, 1977. 344 с.
2. Підручник «Пластична анатомія». Книга 1. С.В. Рибін, В.В. Бобін, С.М Калашнікова, А.С Куліш, І.М Наталуха, Харків, 2007, 192 с.
3. Підручник «Пластична анатомія». Книга 2. С.В. Рибін, В.В Бобін, С.М Калашнікова, А.С Куліш, І.М Наталуха, Харків, 2009, 208 с.